

Verlenging en/of versterking van de COVID-noodmaatregelen :

Voorstellen van BAPN – mei 2021

De voornaamste taak van het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) is het adviseren, ondersteunen en beïnvloeden van het federaal en Europees beleid. BAPN vertrekt hiervoor steeds vanuit de ervaringen van mensen die in armoede leven. BAPN vertegenwoordigt op federaal en Europees niveau de vier regionale netwerken armoedebestrijding en hun aangesloten verenigingen waar armen het woord nemen. Het betreft de volgende netwerken: Netwerk tegen Armoede (NTA), le Réseau Wallon de Lutte contre la Pauvreté (RWLP), Brussels Platform Armoede (BPA) et le Forum-Bruxelles contre les Inégalités (Le Forum).

De voorstellen van het BAPN over de verlenging en/of versterking van de COVID-noodmaatregelen zijn samen met de regionale netwerken voor armoedebestrijding uitgewerkt op basis van de waarnemingen en bevindingen op het terrein.

A. Communicatie

- **Vertaling van de COVID19-maatregelen.**

Verschillende verenigingen en diensten hebben gezorgd voor meertalige vertalingen van de COVID19-maatregelen voor bevolkingsgroepen van buitenlandse afkomst. Deze vertalingen zijn van essentieel belang voor de verspreiding van gezondheidsadviezen en om ervoor te zorgen dat de bevolking zich houdt aan maatregelen die zij kan begrijpen. Het is niet alleen van belang de maatregelen te vertalen, maar ook te zorgen voor een zo duidelijk mogelijke visuele presentatie, om belemmeringen in verband met leesproblemen tegen te gaan.

De vertalingen zijn hier beschikbaar:

- NL: <https://www.integratie-inburgering.be/corona-meertalige-info>
- FR : <https://setisw.com/infos-covid-19-multilingues/>

Belangrijk werk in verband met de visualisatie van COVID-maatregelen is verricht door de plaatselijke vereniging "De Zuidpoort": <https://dezuidpoortgent.be/corona-info/>

Aanbeveling: BAPN stelt voor een budget vrij te maken om de voortzetting van deze vertaalinspanningen te verzekeren, visuele presentaties te voorzien en te zorgen voor een ruime verspreiding onder het betrokken publiek.

B. Sociale bescherming

- **Tijdelijke werkloosheid COVID**

De COVID-regeling voor tijdelijke werkloosheid is opgezet om steun te verlenen aan talrijke sectoren waar de arbeidsomstandigheden door de crisis ernstig zijn gewijzigd of zelfs zijn stopgezet. De

lockdown loopt stilaan ten einde, maar de omstandigheden die tot de invoering van de maatregel hebben geleid, blijven bestaan: de economische crisis is immers nog volop aan de gang. Grootschalige afvloeiingsplannen moeten worden vermeden door beschermingsmaatregelen aan te houden totdat bedrijven en werkgevers weer enige stabiliteit hebben gevonden, en daarom moet het stelsel van tijdelijke werkloosheid worden versterkt, omdat het zowel een macro-economische stabilisator, een financiële steun voor de plaatselijke consumptie en dus voor economische herstructurering, als een krachtig en belangrijk mechanisme is om te voorkomen dat individuen en huishoudens in armoede terecht komen.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de COVID-maatregel van tijdelijke werkloosheid te verlengen, met inbegrip van de forfaitaire betaling van de RVA-toeslag van 5,63 euro voor alle werknemers die tijdelijk werkloos zijn door corona, ongeacht de arbeidstijd.

- **Tijdelijke werkloosheid van uitzendkrachten**

Uitzendkrachten die normaal gezien hun tijdelijk werk bij dezelfde werkgever zouden voortzetten, kunnen uitzonderlijk gebruik maken van tijdelijke werkloosheid tijdens hun werkonderbreking veroorzaakt door COVID-19.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de maatregel te verlengen voor deze kwetsbare werknemers.

- **Werknemers in een onderneming voor aangepast werk**

Werknemers in ondernemingen voor aangepast werk, sociale werkplaatsen en beschutte werkplaatsen kunnen een tijdelijke werkloosheidsuitkering ontvangen zonder dat hun invaliditeitsuitkering wordt verlaagd.

Aanbeveling : BAPN stelt voor deze maatregel uit te breiden tot werknemers in ondernemingen voor aangepast werk.

- **Bevriezing van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkering**

De huidige crisis op de arbeidsmarkt is niet de verantwoordelijkheid van de werkzoekenden. Hen activeren door hun financiële middelen te verminderen bij het zoeken naar een baan die vandaag nog minder bestaat dan gisteren zou weinig zin hebben en contraproductief zijn.

Aanbeveling : BAPN stelt voor om de bevriezing van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkering te verlengen.

- **Kunstenaars**

Kunstenaars en technici in de culturele sector kunnen een werkloosheidsuitkering ontvangen zonder te worden verminderd in geval van cumulatie met auteursrechten, waarbij de referentieperiode wordt bevroren en de toegang wordt vergemakkelijkt voor kunstenaars en technici die kunnen bewijzen dat zij in een referentieperiode hetzij 10 artistieke en technische prestaties, hetzij 20 dagen hebben gewerkt.

Aanbeveling : BAPN stelt voor deze maatregel te verlengen in afwachting van de noodzakelijke hervorming van het statuut van de kunstenaar.

- **Verlenging van de duur van de inschakelingsuitkering**

De duur van de inschakelingsuitkering, die normaal beperkt is tot drie jaar, wordt verlengd wegens de COVID-19-crisis. Het virus is niet verdwenen en de economische gevolgen zijn groot.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de duur van de inschakelingsuitkering te verlengen.

- **COVID-premie van 50 euro per maand**

Deze premie wordt toegekend aan begunstigden van het leefloon, de IGO en de inkomensvervangende tegemoetkoming.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de maatregel te verlengen. Bovendien moet deze premie ook toegekend worden aan mensen in het sociaalezekerheidsstelsel met een laag inkomen dat niet meer dan 50 euro boven het niveau van het leefloon ligt.

- **IGO-controles**

Om COVID-redenen heeft de federale regering besloten tot het plaatsen van een moratorium op de controles via huisbezoeken door postbodes in het kader van de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO).

Aanbeveling : BAPN stelt voor om deze opgebouwde vertrouwensrelatie in stand te houden. IGO-gerechtigden moeten beschermd blijven tegen onnodig contact met het virus, zelfs nu de vaccinatiegraad in deze leeftijdsgroep stijgt. Voorts mogen, nu de samenleving stilaan uit lockdown komt en er een hervorming van de IGO op til is, de controles niet in hun huidige vorm worden hervat voordat er een hervorming van de controleprocedure komt: de huidige controlemethode leidt immers tot een quasi-huisarrest voor IGO-gerechtigden.

- **Sociale controles OCMW**

Momenteel mag, indien een gebruiker niet in de mogelijkheid is om één of meer documenten aan het OCMW te bezorgen en dit kan worden gerechtvaardigd in het licht van de COVID-omstandigheden, dit geen reden zijn om bijstand te weigeren of een reden zijn voor een sanctie. De maatschappelijk werker vermeldt dit probleem in zijn sociaal verslag. Gezien de omstandigheden en de huidige economische situatie moet het OCMW soepeler zijn bij de beoordeling van de arbeidsgeschiktheid. De toekenningsvoorwaarden moeten dus worden beoordeeld vanuit het oogpunt van de concrete stappen die redelijkerwijs kunnen worden ondernomen gelet op meerdere factoren (gezondheid, kinderopvang, toegang tot IT, enz.). Wegens de huidige omstandigheden kunnen huisbezoeken worden opgeschort en uitgesteld tot een latere datum. Zij kunnen alleen overwogen worden in sociale noodsituaties en/of voor zover zij onontbeerlijk zijn voor de communicatie met de gebruiker, op voorwaarde dat de vastgestelde preventieve gezondheids- en veiligheidsmaatregelen zowel voor de maatschappelijk werker als voor de gebruiker kunnen worden gewaarborgd.

Aanbeveling : BAPN stelt voor deze aanbevelingen van de POD Maatschappelijke Integratie te handhaven, waarbij een vertrouwensbeginsel wordt ingesteld, in het belang van de begunstigen.

- **Tijdelijke verhoging met 15% van de terugbetaling aan OCMW 's van het bedrag van het leefloon.**

Aanbeveling : BAPN stelt voor deze tijdelijke verhoging te verlengen.

- **Financiële steun voor verenigingen die sekswerkers ondersteunen (500.000 euro vrijgegeven in december 2020).**

De bedragen zijn ontoereikend en sekswerkers hebben het bijzonder moeilijk.

Aanbeveling : BAPN stelt voor om de maatregel financieel te versterken.

- **Budget om nieuwe opvangplaatsen te openen voor LGBTQIA+ slachtoffers van geweld**

Een budget van bijna een miljoen euro heeft het mogelijk gemaakt nieuwe opvangplaatsen te creëren in Brussel (15 plaatsen), Wallonië (10 plaatsen) en Vlaanderen (10 plaatsen).

Dit was belangrijk, maar het aantal gecreëerde plaatsen voldoet niet aan de behoefte. Huiselijk geweld is sterk toegenomen met de COVID-crisis, en komt vooral voor bij LGBTQIA+-jongeren.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de maatregel te versterken.

- **Pensioenwaarborg**

Werknemers die tijdelijk werkloos zijn in het kader van COVID blijven hun aanvullend pensioen opbouwen; gezondheidswerkers die gepensioneerd of IGO-gerechtigd zijn, worden niet financieel gestraft als zij in het kader van de bestrijding van de pandemie weer aan het werk gaan. Een IGO of pensioen kan momenteel worden gecumuleerd met een tijdelijke werkloosheidsuitkering, een overbruggingsrecht en een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

Aanbeveling : BAPN stelt voor deze maatregel te versterken.

C. Werk en economie

- Toegang tot de arbeidsmarkt voor buitenlanders

Asielzoekers kunnen toegang krijgen tot de arbeidsmarkt, mits zij hun aanvraag hebben ingediend bij het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS). Zij kunnen werken tijdens de procedure, ook tijdens het eventuele beroep bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de maatregel te verlengen en uit te breiden tot alle mensen zonder verblijfsvergunning. BAPN steunt acties om een regularisatieprocedure te verkrijgen voor mensen zonder verblijfsvergunning, gebaseerd op duidelijke criteria.

D. Schulden en belastingen

- Verzekering voor particulieren

De regering en de verzekeringssector hebben een akkoord bereikt om ervoor te zorgen dat verzekeringsmaatschappijen flexibel kunnen omgaan met klanten in moeilijkheden en dat deze te allen tijde beschermd blijven.

Aanbeveling : BAPN beveelt verlenging van de overeenkomst met Assuralia aan.

- Personenbelasting

Vorig jaar werd automatisch een extra termijn van twee maanden toegekend bovenop de normale betalingstermijn en zonder toepassing van moratoire interest voor de betaling van de personenbelasting, de vennootschapsbelasting, de belasting voor niet-inwoners en de rechtspersonenbelasting. Voor de betaling van schulden in de personen- en de vennootschapsbelasting die vóór 12 maart 2020 zijn ontstaan, waren er ook extra steunmaatregelen en betalingstermijnen. Ook is voorzien in de mogelijkheid om op individueel verzoek kwijtschelding van achterstandsrente en/of kwijtschelding van boetes te verkrijgen.

Wij weten nu al dat veel mensen een onaangename verrassing zullen krijgen wanneer zij dit jaar hun belastingaangifte ontvangen. De vakbonden hebben berekend dat maar liefst 600.000 tijdelijk

werkloze COVID-werknemers te weinig voorheffing hebben betaald. Als gevolg daarvan zullen zij een aanzienlijk bedrag aan de belastingdienst moeten terugbetalen, en dat in een tijd waarin velen een zeer moeilijk financieel jaar achter de rug hebben.

Aanbeveling : BAPN vraagt dat dezelfde maatregelen die vorig jaar van kracht waren, ook dit jaar worden toegepast. De BAPN roept de belastingautoriteiten ook op hun rigide inningspraktijken te herzien, die in vele gevallen voorzien in een terugbetalingstermijn van slechts 12 maanden.

- **Tijdelijke verhoging van de drempels voor niet-inbeslagneming**

De drempels voor niet-inbeslagneming zijn tot 30 juni met 20% verhoogd.

Aanbeveling : Aangezien de huidige gezondheidssituatie nog steeds geen volledige heropleving van onze economie mogelijk maakt, vraagt de BAPN dat de tijdelijke verhoging van de drempels van niet-inbeslagneming wordt verlengd. BAPN vraagt ook een betere definiëring van de einddatum in de wetgeving. Verduidelijkt moet worden of deze maatregel van toepassing is op inkomsten die zijn ontvangen of waarvoor rechten zijn geopend tijdens de vastgestelde periode.

- **Verlenging van de termijnen voor gerechtelijke en minnelijke verkoop in rechte**

In het kader van de gerechtelijke verkoop en de minnelijke verkoop in gerechtelijke vorm van onroerende goederen die niet onder artikel 17 vallen, kan de rechter een termijn stellen waarbinnen de verkoop moet plaatsvinden. Wanneer deze periode afloopt tussen 1 november 2020 en 30 juni 2021, heeft de regering deze periode met zes maanden verlengd van rechtswege.

Aanbeveling : BAPN vraagt om een verdere verlenging van deze termijnen, aangezien de huidige sanitaire maatregelen nog geen volledige heropening van onze economie mogelijk maken.

- **Lijst van niet-inbeslagbare goederen**

De lijst van niet-inbeslagbare goederen is sterk verouderd. Digitale communicatiemiddelen (mobiele telefoons, laptops, tablets, enz.), waarvan de noodzaak tijdens de COVID-crisis meer dan ooit duidelijk is geworden, zijn niet in deze lijst opgenomen. Deze goederen worden echter vaak in beslag genomen omdat zij in veel gevallen de enige goederen van waarde zijn.

Aanbeveling : BAPN vraagt een actualisering van de lijst van niet-inbeslagbare goederen en een verbod op het afsluiten van internet.

E. Gezondheid

- **Verlaging van de BTW tot 6% voor maskers en hydroalcoholische gels**

Veel mensen die op straat leven of in uiterst precare omstandigheden, hebben ons verteld hoe het voor hen onbetaalbaar is om maskers en hydroalcoholische producten te kopen. Door het veralgemeen gebruik en de verplichting van maskers is het gebruik ervan essentieel geworden om aan het openbaar leven te kunnen deelnemen.

Aanbeveling : BAPN stelt voor om een gratis uitdeling te verzekeren van deze essentiële hulpmiddelen in de strijd tegen het virus.

- Gratis testen

Met de geleidelijke afbouw van de lockdown en de eventuele invoering van vaccinaspporten valt te verwachten dat de uitoefening van economische, sociale en culturele rechten afhankelijk zal worden gesteld van hetzij een vaccinaspport, hetzij de bevestiging van een negatieve PCR- of andere test. Het zou betreurenswaardig zijn indien met name de toegang tot cultuur niet als "essentieel" zou worden beschouwd en indien een proef niet gratis zou zijn wanneer iemand wil deelnemen aan een culturele activiteit. Het zou abnormaal zijn dat financiële overwegingen mensen zouden weerhouden om zich te laten testen en zij op die wijze niet kunnen bijdragen aan de bestrijding van het virus en ook niet kunnen deelnemen aan het sociale leven en de samenleving.

Aanbeveling : BAPN beveelt aan dat COVID-testen gratis blijven in geval van een doktersvoorschrift, verdachte symptomen of contactgevallen, en dat het wordt uitgebreid tot alle situaties waarin testen nodig zijn om deel te nemen aan het sociale leven.

- Dringende medische hulp

De afgifte van een certificaat van dringende medische hulp is niet nodig opdat de staat de kosten zou dekken van de zorg die aan mensen zonder verblijfsvergunning wordt verleend tijdens de COVID.

Aanbeveling : BAPN stelt voor deze maatregel verder te zetten.

- Vaccinatie

Aanbeveling : BAPN stelt voor de financiële inspanningen voort te zetten om het vaccin vrij beschikbaar te maken. Het is ook een kwestie van voortdurende inspanningen op het terrein om kwetsbare bevolkingsgroepen te bereiken en vaccinatie als prioriteit aan te bieden. Met name kan worden gedacht aan de oprichting van mobiele teams ook buiten Brussel.

F. Energie

- Sociale energietarieven

Dankzij een federale maatregel werd het voordeel van het sociaal tarief voor elektriciteit en gas uitgebreid tot personen die de verhoogde tegemoetkoming ontvangen. Deze tijdelijke maatregel is van toepassing van 1 februari 2021 tot en met 31 december 2021. De problemen in verband met de toegang tot energie en de energieschulden zullen echter ook na de directe gezondheidscrisis blijven bestaan: de sociale crisis bestond al vóór de crisis, de ongelijkheden zijn toegenomen, en de economische prognoses voorspellen nu al dat de economische gevolgen van de gezondheids- en sociale crisis de verarming zullen verergeren. Nu al stijgen de rekeningen en ook de maandelijkse provisies zullen stijgen door de overconsumptie als gevolg van de lockdown in 2020-2021

Aanbeveling : BAPN stelt voor deze maatregel structureel te maken.

- **Stookoliefonds: uiterste datum voor het aanvragen van financiële steun aan het OCMW**

Buiten de COVID-periode heeft de burger 60 dagen de tijd om zijn aanvraag naar het OCMW te sturen, te rekenen vanaf de leveringsdatum. Tijdens de COVID-periode is deze periode verlengd en is besloten dat COVID als overmacht wordt beschouwd. Veel nieuwe kwetsbare personen komen bij de OCMW's terecht en hun informatie over de beschikbare hulp is versnipperd. De non-take up van het recht op het stookoliefonds blijft een groot probleem. We hebben vele signalen van het terrein ontvangen dat er nog steeds een belangrijke voorwaardelijkheid is bij de OCMW's om toegang te krijgen tot dit recht, en over het feit dat het vertrouwensbeginsel, gezien de moeilijke periode, moet blijven worden aangemoedigd in het kader van de sociale onderzoeken.

Aanbeveling : BAPN stelt voor om de huidige periode verder als overmacht te beschouwen, en reeds rekening te houden met de winter van 2021-2022.

G. Huisvesting

- **Hervatting van uithuiszettingen**

Er is momenteel geen moratorium meer op uitzettingen. Dit leidt tot betreurenswaardige situaties waarin mensen op straat worden gezet zonder dat zij de mogelijkheid hebben om opnieuw te worden gehuisvest terwijl de lockdown, ook al is die slechts gedeeltelijk, voortduurt. Voorts zijn aanbevelingen gedaan om te proberen te onderhandelen tussen verhuurders en huurders over een tijdelijke huurverlaging vanwege COVID, maar deze situatie is moeilijk toepasbaar gebleken, vooral omdat sommige verhuurders deze inkomsten nodig hebben om te kunnen leven. Dit mag echter niet leiden tot het risico van uitzetting voor nog kwetsbaardere huurders.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de mogelijkheid (en de juridische toepasbaarheid, gezien het bevoegdheidsniveau) te bestuderen van de oprichting van een fonds - dat gefinancierd zou kunnen worden door de federale overheid, die de belastingen op onroerende inkomsten in de personenbelasting int - en dat kleine door de crisis verzwakte verhuurders met onvoldoende inkomsten in staat zou stellen een vergoeding te ontvangen. Dit zou de spanning verminderen

tussen huurders en verhuurders bij huurgeschillen, waarbij de huurder de huur niet meer kan betalen en het inkomen en het vermogen van de verhuurder het onmiddellijk noodzakelijk maken deze huur te innen, zelfs in een crisissituatie. De maatregel zou gericht kunnen worden toegepast op de meest kwetsbare verhuurders, om te voorkomen dat het vrijgekomen overheidsgeld te zeer wordt uitgegeven aan degenen die er minder behoefte aan hebben.

H. Dak- en thuisloosheid

- Opvangvoorzieningen voor daklozen

De federale regering heeft subsidies ter beschikking gesteld om opvangplaatsen te garanderen in het centrum Trierstraat in Brussel, en in de steden Antwerpen, Gent, Charleroi en Luik. Dakloosheid, ontoereikende huisvesting en thuisloosheid namen vóór de crisis al gestaag toe. De crisis heeft deze tendens versterkt en duizenden mensen in huisvestingsproblemen gebracht.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de steun aan deze opvangfaciliteiten voort te zetten en te overwegen deze te versterken en uit te breiden tot andere steden. Gezien de sombere vooruitzichten voor het toerisme zou het nuttig zijn overeenkomsten met de hotelsector te sluiten. Maar bovenal stelt BAPN dat het dringend noodzakelijk is dat de federale regering werk maakt van een structureel plan om een einde te maken aan dakloosheid.

I. Voedselhulp

- Crisisvoedselhulp

De voedselcrisis was zeer schrijnend tijdens de COVID-crisis. Meer financiële steun voor voedselhulp is een noodzakelijk kwaad geweest. In een overgangperiode moet worden benadrukt dat deze crisismiddelen die vandaag worden ingezet, niet de structurele oplossing van morgen mogen worden. Maar een scherpe daling van de financiële middelen voor voedselhulp zou de mensen evenveel in nood brengen. BAPN is van mening dat de structurele oplossing voor de toenemende voedselonzeekerheid bestaat uit een aanzienlijke verhoging van het totale inkomen tot ten minste de armoedegrens. Wat de voedselhulp en de onderhandelingen over het IPA betreft, is BAPN voorstander van hogere inkomens in plaats van voedsel- of consumptiebonnen om de bestaansmiddelen en het levensonderhoud van de mensen te ondersteunen.

Aanbeveling : Wat de voedselhulp betreft, stelt de BAPN voor om na te denken over een plan voor een geleidelijke overgang van een model van voedselhulp in crisissituaties naar een strategie voor de uitroeiing van de armoede via een verhoging van de minimuminkomens. In de tussentijd moeten sterke dalingen van de financiële steun worden vermeden.

J. Justitie en detentie

- **Vaccinatie**

Sinds 1 mei wordt een vaccinatiecampagne georganiseerd voor gevangenispersoneel en gedetineerden ouder dan 65 jaar of met onderliggende aandoeningen. De campagne wordt gevoerd door mobiele teams, en geen enkele gevangene dient de gevangenis te verlaten.

De terugkeer naar het sociale leven moet voelbaar zijn voor de gehele bevolking. Dit is een kwestie van geestelijke gezondheid, maar ook van elementaire zekerheid van een waardig leven. Gevangenen mogen hiervan niet langer verstoken blijven, vooral gezien de erbarmelijke omstandigheden van isolatie, opsluiting en levensomstandigheden in sommige van onze gevangenissen.

Aanbeveling : BAPN stelt voor de vaccinatie zo snel mogelijk uit te breiden, niet alleen tot de gedetineerden, maar ook tot hun familieleden, teneinde de gezondheidsveiligheid te waarborgen en veilige mogelijkheden te bieden voor essentiële sociale relaties.

- **Bezoeken en geestelijke gezondheid**

Sedert 25 mei zijn bezoeken en eventuele contacten met gedetineerden ernstig beperkt vanwege COVID. Deze strenge beperkingen zijn vreselijk voor zowel de gedetineerden als de betrokken families. Toch hebben deze maatregelen niet kunnen voorkomen dat het virus de gevangenissen is binnengedrongen en dat er uitbraken zijn geweest, zelfs nog recentelijk.

Aanbeveling : BAPN vraagt dat, parallel met de vaccinatiecampagne die in de gevangenissen moet worden versterkt, oplossingen worden gevonden (met name door het gebruik van tests) om ervoor te zorgen dat het bezoekrecht van gedetineerden zo snel mogelijk weer normaal wordt. Indien dit niet mogelijk is, steunt BAPN de eisen van de sector inzake de noodzaak om de gevangenisbevolking te verminderen, met name door gedetineerden in voorlopige hechtenis die geen gevaar voor de samenleving vormen, zo snel mogelijk vrij te laten, mits een begeleiding bij hun vrijlating.